

1728**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW¹⁾**

z dnia 19 października 2005 r.

w sprawie trybu i warunków udzielania przez firmy inwestycyjne pożyczek na nabycie maklerskich instrumentów finansowych

Na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie — rozumie się przez to ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- 2) ramowej umowie pożyczki — rozumie się przez to umowę zawartą przez firmę inwestycyjną z klientem, na warunkach określonych w niniejszym rozporządzeniu, określającą tryb i warunki zawierania umów pożyczki;
- 3) umowie pożyczki — rozumie się przez to umowę, w której firma inwestycyjna zobowiązuje się do przeniesienia na własność klienta środków pieniężnych w celu wykonania zobowiązań wynikających z zawartej na jego rachunek transakcji nabycia maklerskich instrumentów finansowych;
- 4) pożyczce — rozumie się przez to pożyczkę udzielaną przez firmę inwestycyjną na nabycie maklerskich instrumentów finansowych;
- 5) prawie do otrzymania maklerskiego instrumentu finansowego — rozumie się przez to:
 - a) prawo wynikające z zobowiązania, o którym mowa w art. 7 ust. 5 ustawy — w odniesieniu do papierów wartościowych,
 - b) prawo wynikające z zobowiązania, o którym mowa w art. 7 ust. 5, w związku z art. 8 ustawy — w odniesieniu do innych maklerskich instrumentów finansowych, będących przedmiotem obrotu zorganizowanego;

¹⁾ Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej — instytucje finansowe, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. Nr 134, poz. 1427).

- 6) derywatach — rozumie się przez to maklerskie instrumenty finansowe, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. c i d ustawy;
- 7) sesji — rozumie się przez to sesję giełdową na regulowanym rynku giełdowym, sesję lub dzień obrotu na towarowym rynku instrumentów finansowych, dzień transakcyjny na regulowanym rynku pozagiełdowym, jak również sesję albo dzień obrotu w alternatywnym systemie obrotu;
- 8) wartości godziwej — rozumie się przez to wartość, o której mowa w art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.²⁾);
- 9) wartości rynkowej maklerskich instrumentów finansowych — rozumie się przez to iloczyn wartości godziwej maklerskich instrumentów finansowych i ich liczby;
- 10) wypłacalności klienta — rozumie się przez to zdolność klienta do spłaty pożyczki wraz z wynagrodzeniem firmy inwestycyjnej z tytułu pożyczki, jeżeli takie wynagrodzenie jest przewidziane, w terminach określonych w ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2;
- 11) umowie o świadczenie usług polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia maklerskich instrumentów finansowych — rozumie się przez to odpowiednio umowę o świadczenie usług brokerskich lub inną umowę, na podstawie której firma inwestycyjna wykonuje na rachunek klienta zlecenia nabycia lub zbycia maklerskich instrumentów finansowych.

§ 2. 1. Środki przeznaczone na pożyczki nie mogą pochodzić ze środków pieniężnych zdeponowanych przez klientów firmy inwestycyjnej na rachunkach pieniężnych prowadzonych przez tę firmę inwestycyjną.

2. Umowa pożyczki powinna przewidywać możliwość wykorzystania przez pożyczkobiorcę środków pieniężnych wyłącznie w celu:

- 1) nabycia maklerskich instrumentów finansowych albo
- 2) wniesienia lub uzupełnienia przez pożyczkobiorcę depozytu zabezpieczającego — w przypadku nabycia derywatów.

§ 3. 1. Firma inwestycyjna może udzielić klientowi pożyczki, pod warunkiem zawarcia z tym klientem:

- 1) umowy pożyczki na podstawie ramowej umowy pożyczki albo

2) umowy pożyczki.

2. Do umowy pożyczki, o której mowa w ust. 1 pkt 2, § 4—7 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Ramowa umowa pożyczki jest zawierana przez firmę inwestycyjną wyłącznie z klientem, który zawarł z tą firmą inwestycyjną umowę o świadczenie usług polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia maklerskich instrumentów finansowych, które mają być nabywane za środki pieniężne pochodzące z pożyczek.

§ 5. Firma inwestycyjna, przed podpisaniem ramowej umowy pożyczki, informuje klienta o:

- 1) ogólnych zasadach udzielania pożyczek;
- 2) sposobie udostępniania przez firmę inwestycyjną listy, o której mowa w § 9 ust. 1.

§ 6. 1. Firma inwestycyjna uzależnia podpisanie ramowej umowy pożyczki od wiarygodności i wypłacalności klienta.

2. Wiarygodność i wypłacalność klienta są oceniane przez firmę inwestycyjną na podstawie złożonego przez klienta, w formie pisemnej lub za pośrednictwem elektronicznych nośników informacji, oświadczenia o jego sytuacji majątkowej.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, powinno w szczególności wskazywać posiadane przez klienta aktywa, w tym wysokość posiadanych środków pieniężnych, oraz wysokość zadłużenia klienta z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych przez podmioty inne niż firma inwestycyjna, o której mowa w ust. 1.

4. Ocena wiarygodności i wypłacalności klienta, na rzecz którego firma inwestycyjna świadczy usługi polegające na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia derywatów, może być dokonana na podstawie oświadczenia o sytuacji majątkowej, złożonego przez tego klienta zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 1 ustawy.

§ 7. 1. Ramowa umowa pożyczki jest zawierana na piśmie i określa w szczególności:

- 1) sposób, tryb i formę zawarcia, zmiany i rozwiązania umowy pożyczki;
- 2) wysokość i sposób ustanawiania zabezpieczenia pożyczki oraz tryb zaspokojenia roszczeń z tego zabezpieczenia;
- 3) sposób ustalania wynagrodzenia firmy inwestycyjnej, jeżeli jest ono przewidziane;
- 4) ustalone przez firmę inwestycyjną kryteria umieszczania maklerskich instrumentów finansowych na liście, o której mowa w § 9 ust. 1;
- 5) wysokość maksymalnego limitu zadłużenia klienta z tytułu udzielanych przez firmę inwestycyjną pożyczek albo sposób i tryb ustalania tego limitu oraz sposób informowania klienta o jego wysokości;

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 66 i Nr 184, poz. 1539.

- 6) wysokość oprocentowania pożyczki, jeżeli jest ono przewidziane;
- 7) termin zwrotu pożyczki bądź wskazanie sposobu określenia tego terminu;
- 8) zasady zwrotu pożyczki;
- 9) sposób postępowania firmy inwestycyjnej w sytuacji niewywiązania się przez klienta z umowy, w tym w szczególności w przypadku niedokonania przez klienta zwrotu pożyczki w ustalonym terminie.

2. Ramowa umowa pożyczki zawiera wskazanie akceptowanych przez klienta rodzajów ryzyka inwestycyjnego oraz oświadczenie klienta, że firma inwestycyjna przedstawiła mu informacje o:

- 1) ogólnych zasadach udzielania pożyczek i
- 2) sposobie udostępniania przez firmę inwestycyjną listy, o której mowa w § 9 ust. 1.

3. Ustalenie wysokości limitu, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, następuje przy uwzględnieniu dokonanej przez firmę inwestycyjną oceny, o której mowa w § 6, a także możliwości finansowych tej firmy.

§ 8. 1. Firma inwestycyjna udziela pożyczki pod warunkiem wniesienia przez klienta zabezpieczenia tej pożyczki.

2. Na zabezpieczenie pożyczki składają się:

- 1) zabezpieczenie początkowe;
- 2) zabezpieczenie dodatkowe.

3. Zabezpieczenie początkowe stanowią:

- 1) gwarancje, akredytywy lub poręczenia bankowe;
- 2) umieszczone na liście, o której mowa w § 9 ust. 1, maklerskie instrumenty finansowe zablokowane na rachunku lub w rejestrze pożyczkobiorcy;
- 3) środki pieniężne zablokowane na rachunku pieniężnym pożyczkobiorcy.

4. Przez środki pieniężne, o których mowa w ust. 3 pkt 3, rozumie się również należności pożyczkobiorcy z tytułu transakcji sprzedaży maklerskich instrumentów finansowych, zawartych w obrocie zorganizowanym, których rozliczenie jest zabezpieczone przez fundusz, o którym mowa w art. 65 lub 68 ustawy, pod warunkiem że transakcje te będą rozliczone wcześniej niż transakcja nabycia maklerskich instrumentów finansowych, która ma być dokonana z wykorzystaniem środków pochodzących z pożyczki. W takim przypadku firma inwestycyjna zapewnia, że należności nie zostaną wykorzystane przez pożyczkobiorcę w innym celu niż zabezpieczenie pożyczki przed zapisaniem ich na rachunku pieniężnym klienta.

5. W przypadku gdy pożyczka jest udzielana na nabycie maklerskich instrumentów finansowych umieszczonych na liście, o której mowa w § 9 ust. 1, środki

pieniężne stanowiące zabezpieczenie początkowe mogą być wykorzystane przez firmę inwestycyjną do rozliczenia transakcji nabycia maklerskich instrumentów finansowych, na którą została udzielona pożyczka.

6. W przypadku ustanowienia zabezpieczenia początkowego w formie wskazanej w ust. 3 pkt 2 lub 3, pożyczkodawca powinien posiadać wystawione przez pożyczkobiorcę pełnomocnictwo, odpowiednio do sprzedaży zablokowanych maklerskich instrumentów finansowych lub praw do otrzymania maklerskich instrumentów finansowych albo do dokonania przelewu środków pieniężnych pożyczkobiorcy, znajdujących się na rachunku pieniężnym klienta.

§ 9. 1. Firma inwestycyjna prowadzi listę, na której umieszcza te spośród maklerskich instrumentów finansowych, które mogą, w jej ocenie, stanowić zabezpieczenie pożyczki, oraz udostępnia tę listę do wiadomości klientów.

2. W przypadku gdy po ustanowieniu przez pożyczkobiorcę zabezpieczenia maklerskie instrumenty finansowe, będące przedmiotem tego zabezpieczenia, przestaną spełniać kryteria pozwalające na umieszczenie ich na liście, o której mowa w ust. 1, firma inwestycyjna wzywa pożyczkobiorcę do ustanowienia w miejsce tych instrumentów innego zabezpieczenia, nie później niż w ciągu 2 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania.

3. W przypadku nieustanowienia przez pożyczkobiorcę innego zabezpieczenia w terminie, o którym mowa w ust. 2, firma inwestycyjna wypowiada umowę pożyczki ze skutkiem natychmiastowym.

§ 10. 1. Zabezpieczenie początkowe jest ustanawiane w chwili złożenia przez pożyczkobiorcę zlecenia nabycia maklerskich instrumentów finansowych, które ma być wykonane z wykorzystaniem środków pochodzących z pożyczki.

2. W przypadku pożyczki, która ma być wykorzystana przez pożyczkobiorcę w celu wniesienia lub uzupełnienia depozytu zabezpieczającego, zabezpieczenie początkowe jest ustanawiane w chwili złożenia przez pożyczkobiorcę w firmie inwestycyjnej dyspozycji wniesienia lub uzupełnienia depozytu zabezpieczającego do wymaganej wysokości.

3. Zabezpieczenie początkowe nie może być niższe niż:

- 1) 50 % wysokości udzielonej pożyczki — w przypadku gdy pożyczka została udzielona na nabycie maklerskich instrumentów finansowych, które znajdują się na liście, o której mowa w § 9 ust. 1, albo
- 2) 150 % wysokości udzielonej pożyczki — w przypadku gdy pożyczka została udzielona na nabycie maklerskich instrumentów finansowych, które nie znajdują się na liście, o której mowa w § 9 ust. 1, albo na wniesienie lub uzupełnienie depozytu zabezpieczającego.

4. W ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, firma inwestycyjna może ustalić obowiązek ustanowienia przez pożyczkobiorcę zabezpieczenia początkowego w wysokości większej niż określona w ust. 3 oraz określić współczynniki wag ryzyka w odniesieniu do maklerskich instrumentów finansowych, stanowiących przedmiot zabezpieczenia.

§ 11. 1. Obowiązek wniesienia przez pożyczkobiorcę zabezpieczenia dodatkowego powstaje w przypadku:

- 1) o którym mowa w § 8 ust. 5 lub
- 2) spadku wysokości zabezpieczenia poniżej poziomu wskazanego w § 12 ust. 1 lub 2.

2. W przypadku, o którym mowa w § 8 ust. 5, przedmiotem zabezpieczenia dodatkowego są prawa do otrzymania maklerskich instrumentów finansowych oraz maklerskie instrumenty finansowe nabyte w wyniku wykonania zlecenia, o którym mowa w § 10 ust. 1.

3. W przypadku spadku wysokości zabezpieczenia poniżej poziomu wskazanego w § 12 ust. 1 lub 2 przedmiotem zabezpieczenia dodatkowego mogą być:

- 1) maklerskie instrumenty finansowe, umieszczone na liście, o której mowa w § 9 ust. 1, oraz prawa do ich otrzymania;
- 2) środki pieniężne w rozumieniu § 8 ust. 4.

§ 12. 1. Wysokość zabezpieczenia pożyczki nie może być niższa niż 130 % wysokości udzielonej pożyczki.

2. W ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, firma inwestycyjna może ustalić obowiązek ustanowienia przez pożyczkobiorcę zabezpieczenia pożyczki w wysokości większej niż wskazana w ust. 1.

3. Firma inwestycyjna jest obowiązana ustalać wysokość zabezpieczenia pożyczki, według stanu na każdy dzień roboczy, począwszy od dnia, w którym zostało wykonane zlecenie lub dyspozycja, o których mowa w § 19.

4. Jeżeli zabezpieczenie pożyczki stanowią maklerskie instrumenty finansowe lub prawa do otrzymania maklerskich instrumentów finansowych, jego wysokość jest ustalana według ich wartości rynkowej z dnia ustalania wysokości zabezpieczenia pożyczki, z uwzględnieniem współczynników wag ryzyka, o których mowa w § 10 ust. 4.

§ 13. 1. W razie spadku wartości zabezpieczenia pożyczki poniżej wysokości, o której mowa w § 12 ust. 1, firma inwestycyjna, w dniu wystąpienia tego zdarzenia lub w dniu roboczym następującym po dniu wystąpienia tego zdarzenia, wzywa pożyczkobiorcę do uzupełnienia zabezpieczenia pożyczki.

2. Firma inwestycyjna wzywa pożyczkobiorcę do wniesienia uzupełnienia zabezpieczenia pożyczki do

wysokości, o której mowa w § 12 ust. 1, w terminie określonym w ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, nie później jednak niż w ciągu 2 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku gdy wartość zabezpieczenia pożyczki wzrosła do wysokości wymaganej zgodnie z § 12 ust. 1 przed uzupełnieniem przez pożyczkobiorcę w terminie, o którym mowa w ust. 2, firma inwestycyjna informuje o tym pożyczkobiorcę.

4. W przypadku niewniesienia przez pożyczkobiorcę uzupełnienia zabezpieczenia pożyczki w terminie wskazanym w ust. 2, firma inwestycyjna wypowiada umowę pożyczki ze skutkiem natychmiastowym.

§ 14. 1. W przypadku żądania przez firmę inwestycyjną zwrotu udzielonej pożyczki, pożyczkobiorca jest zobowiązany do dokonania zwrotu w terminie i zgodnie z zasadami określonymi w ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2.

2. W przypadku gdy pożyczkobiorca nie spełni w terminie żądania, o którym mowa w ust. 1, firma inwestycyjna jest obowiązana do realizacji zabezpieczenia pożyczki w sposób określony w ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2. Obowiązek ten powstaje odpowiednio także w przypadku częściowego spełnienia żądania, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku gdy, zgodnie z ramową umową pożyczki albo umową pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, realizacja zabezpieczenia polega na sprzedaży maklerskich instrumentów finansowych stanowiących przedmiot zabezpieczenia, firma inwestycyjna, w dacie wymagalności wierzytelności o zwrot pożyczki, wystawia zlecenie sprzedaży maklerskich instrumentów finansowych, stanowiących przedmiot zabezpieczenia. Środki pieniężne pochodzące z wykonania tego zlecenia są wykorzystywane przez firmę inwestycyjną na zaspokojenie roszczeń tej firmy inwestycyjnej, wynikających z umowy pożyczki, w wysokości pozwalającej na ich zaspokojenie.

4. W przypadku gdy, zgodnie z ramową umową pożyczki albo umową pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, realizacja zabezpieczenia polega na przejęciu na własność przez pożyczkodawcę maklerskich instrumentów finansowych, stanowiących przedmiot zabezpieczenia, firma inwestycyjna, w dniu wymagalności wierzytelności o zwrot pożyczki, niezwłocznie przenosi maklerskie instrumenty finansowe, stanowiące przedmiot zabezpieczenia, których wartość pozwala na zaspokojenie roszczeń firmy inwestycyjnej, wynikających z umowy pożyczki, na własny rachunek i zawiadamia o tym jednocześnie klienta.

§ 15. 1. Jeżeli wysokość zabezpieczenia pożyczki przekracza 150 % wysokości udzielonej pożyczki, firma inwestycyjna umożliwi pożyczkobiorcy dysponowanie aktywami stanowiącymi przedmiot zabezpieczenia pożyczki, których wartość powoduje tę nadwyżkę.

2. W ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, firma inwestycyjna może ustalić wyższe wymagania niż określone w ust. 1.

§ 16. Na warunkach określonych w ramowej umowie pożyczki albo w umowie pożyczki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, pożyczkobiorca może dokonywać wymiany składników zabezpieczenia pożyczki, pod warunkiem że nie spowoduje to spadku wartości zabezpieczenia pożyczki poniżej poziomu, o którym mowa w § 12 ust. 1.

§ 17. 1. Środki pieniężne, prawa do otrzymania maklerskich instrumentów finansowych oraz maklerskie instrumenty finansowe stanowiące przedmiot zabezpieczenia pożyczki są odrębnie rejestrowane na odpowiednim rachunku lub w rejestrze pożyczkobiorcy.

2. W przypadku gdy przedmiotem zabezpieczenia pożyczki są maklerskie instrumenty finansowe, przechowywane przez firmę inwestycyjną w formie dokumentu, ustanowienie zabezpieczenia odnotowywane jest w prowadzonej na rzecz pożyczkobiorcy ewidencji tych maklerskich instrumentów finansowych.

§ 18. Składane przez pożyczkobiorcę zlecenia nabycia maklerskich instrumentów finansowych, które mają być wykonane z wykorzystaniem środków pochodzących z pożyczki, powinny posiadać odpowiednie oznaczenia, pozwalające na ich odróżnienie od innych zleceń.

§ 19. 1. Zawarcie umowy pożyczki, na podstawie ramowej umowy pożyczki, następuje pod warunkiem stwierdzenia przez firmę inwestycyjną możliwości postawienia do dyspozycji klienta środków pieniężnych, które mają być przedmiotem pożyczki.

2. Zawarcie umowy pożyczki, na podstawie ramowej umowy pożyczki, następuje z chwilą przyjęcia do

wykonania przez firmę inwestycyjną złożonego przez pożyczkobiorcę zlecenia, o którym mowa w § 10 ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. Firma inwestycyjna odmawia przyjęcia zlecenia do wykonania, w przypadku gdy:

- 1) pożyczkobiorca nie ustanowił zabezpieczenia początkowego w wymaganej wysokości;
- 2) wykonanie zlecenia wiązałoby się z koniecznością udzielenia pożyczki w wysokości, która spowodowałaby przekroczenie limitu, o którym mowa w § 7 ust. 1 pkt 5.

4. Zawarcie umowy pożyczki, w celu wniesienia lub uzupełnienia depozytu zabezpieczającego, następuje z chwilą przyjęcia przez firmę inwestycyjną dyspozycji pożyczkobiorcy wniesienia lub uzupełnienia depozytu zabezpieczającego do wymaganej wysokości. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 20. Zawarcie umowy pożyczki następuje pod warunkiem przyjęcia do wykonania przez firmę inwestycyjną złożonego przez pożyczkobiorcę zlecenia, o którym mowa w § 10 ust. 1.

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 24 października 2005 r.³⁾

Minister Finansów: w z. *E. Suchocka-Roguska*

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie trybu i warunków udzielania przez domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską i banki prowadzące rachunki papierów wartościowych pożyczek na nabycie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu (Dz. U. Nr 71, poz. 641), które utraciło moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538).